

Türkiye’de Kamu Yatırımlarının 1999-2017 Yıllarındaki Dağılımı: Doğu ve Güneydoğu Anadolu İllerinin Göreli Konumu

Distribution of Public Investments in Turkey Between 1999-2017: Eastern and South-Eastern Anatolia’s Relative Situation

Dr. Öğr. Üyesi İdris TURAN ¹

Öz

Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde bulunan 23 ile yapılan kamu yatırımlarının, diğer bölgelerdeki illere yapılan yatırımların çok gerisinde olduğu iddiası toplumda yaygın olarak bulunmaktadır. Bu iddia genellikle malum terör örgütü sempatanları ve elemanları tarafından halkı etkilemek ve propaganda amacıyla kullanılmaktadır. Hâlbuki gerçekte durum ne şekildedir? Hükümetler Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu’yu ekonomik olarak ihmal etmişler midir? Bunu anlamının yolu kamu yatırımlarının illere göre dağılımını analiz etmektir. Bu çalışmada 1999-2017 yılları arası son 19 yıldaki kamu yatırımlarının Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu illeri ile diğer illerin karşılaştırması yapılmıştır. Çıkan sonuçta görülmüştür ki Doğu ve Güneydoğu illeri ile diğer illere yapılan kamu yatırımlarının dağılımı oransal olarak benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye’deki kamu yatırımları dağılımı, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Makale Türü: Araştırma

Abstract

It is widely claimed in society that public investments in 23 provinces in Turkey’s Eastern Anatolia Region and South-eastern Anatolia Region are far less than provinces in other regions of Turkey. This claim is generally used by sympathizers and members of certain terrorist organization to affect public and make propaganda. However, what is the real situation? Have governments of Turkey disregarded economically Eastern Anatolia Region and South-eastern Anatolia Region? It can be understandable via analyzing distribution of public investment according to provinces in Turkey. In this study, it is compared that 23 provinces in Eastern Anatolia Region and South-eastern Anatolia Region with the rest provinces in Turkey according to public investments data in last nineteen years -between 1999-2017-. As a result, distributions of public investments in provinces in Eastern Anatolia Region and South-eastern Anatolia Region are rationally similar with provinces’ in other regions.

Keywords: Distribution of public investments in Turkey, Eastern Anatolia Region, South-eastern Anatolia Region

Paper Type: Research

¹Hakkâri Üniversitesi, İİBF, turan.idris@gmail.com.

Atf için (to cite): Turan, İ. (2020). Türkiye’de kamu yatırımlarının 1999-2017 yıllarındaki dağılımı: Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinin göreli konumu. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 504-518.

Giriş

Türkiye’nin Doğu Anadolu ve Güneydoğu bölgelerindeki terör örgütü kaynaklı durum uzun zamandır Türkiye’nin gündemindedir. Zaman zaman çatışma çözümü girişimleri olmuş olsa da terör örgütü PKK’nın silahsızlanması durumunu doğuracak aşamaya gelinebilmiştir. Örgüt propagandalarla halkı -küçük bir kısmı da olsa- etkilemekte ve eleman devşirmektedir. PKK’nın ve onunla benzer savaşı kullanan partilerin propagandalarından birisi de devletin ve hükümetlerin bilinçli olarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini ihmal ettiği yönündedir. Bu makalede bu ihmal iddiası test edilmektedir.

Siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve terör/güvenlik boyutları bulunan, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki mesele, Türkiye’nin son 34 yılındaki en önemli sorundur. Bu bağlamda Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi (DAB) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki (GDAB) 23 il sorunun yoğunlaştığı yerlerdir. Toplumdaki yaygın görüşe göre bu iller hükümetler tarafından ihmal edilmiş, kamu yatırımları diğer illere göre bilinçli olarak daha az yapılmıştır. Bu makalede yanıtı aranan soru şudur: Türkiye’de son yıllarda Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ne yapılan kamu yatırımları ile diğer bölgelere yapılan kamu yatırımlarının dağılımı nasıldır? Bu çalışmada 1999-2017 arası son 19 yıldaki Türkiye’de yapılan iktisadi ve sosyal boyutlu kamu yatırımları içinde, Doğu ve Güneydoğu illerine yapılanlar ve diğer illere yapılanların karşılaştırması yapılmıştır.

1. Metodoloji

Çalışmada yöntem olarak ikincil verilerden yararlanılarak 81 ildeki dokuz sektördeki kamu yatırımları miktarları Doğu-Güneydoğu bölgelerindeki 23 il ile karşılaştırılmıştır. Tablolama yapılırken DAB-GDAB iline en yakın iki il istatistiği konulmuştur. Çıkan sonuçlar yorumlanarak araştırma sorusu yanıtlanmıştır.

2. Araştırmanın Kısıtları

Çalışmada grafiklere yer verilebilirdi. Lâkin bu durumda makale sayfa sayısı çok fazla olacağı için yer verilmemiştir. Tablolama yapılırken 23 ile en yakın iki il kullanarak dağılımı görmek mümkün hale getirilmiştir. Hesaplamalar 81 il için yapılmış ve oransal olarak en yakın iki il konularak karşılaştırma yapılmıştır. Kullanılan veriler 1999-2017 arası son 19 yıla aittir. Çünkü önceki yıllara dair verilere ulaşılabilmiştir. Önceki yıllardaki veriler 1999 sonrası gibi yıl yıl ve sektörler göre bölünmemiştir. Muhtelif illere yapılan yatırımlar dâhil edilmemiştir. Çünkü çalışmanın amacı il bazında karşılaştırma yapmaktır. Muhtelif illere yapılan yatırımları illere bölmek de mümkün değildir. İl nüfusları 2016 yılı alınmıştır. İstatistiki hesaplamalar 2017 yılında yapıldığı için nüfus olarak 2016 alınmıştır. Ekonomik durumu kamu yatırımları özelinde ele almak gerekmektedir. Çünkü cevabı aranan soruda özne devlettir ve onun yaptığı yatırımlar baz alınmıştır. Özel sektör dâhil edilmemiştir.

3. Kamu Yatırımları

Yatırım tüketim harici tutulan kaynakların gelecekte potansiyel tüketim imkânına döndüren bir süreçtir. (Ataç, Önder ve Turhan, 2004, s. 244-245) Kamu giderleri içinde yatırımların gelişen ülkelerde önemi büyüktür. (Ataç, vd., 2004, s. 244-245)

“Kamu yatırımlarının, büyümeye etkisi, istihdam oluşturma kapasitesi (yapılırken veya işletme aşamasında), özel sektörün ihtiyaç duyduğu altyapıyı ve iş ortamını hazırlaması, rekabet gücü ve ihracat, bölgesel kalkınma, yaşam kalitesinin artması, insan kaynaklarının geliştirilmesi, kamu hizmetlerine erişimin ve etkinliğinin artırılması gibi alanlarda önemli katkıları vardır.” (Erdem, 2016, s. 820)

Devletin önemli rol üstlendiği kamu yatırımları ile az gelişmiş ülkelerde büyümeye olumlu etkisi olduğu düşüncesi bulunmaktadır. (Öztürk, 2012, s. 488) Kamu yatırımları ne kadar dengeli dağılırsa, bölgesel gelirlerin de dengeli dağılmasını sağlayabilecektir. (Öztürk,

2012, s. 488) Kamu yatırımları bölgesel ekonomiler üzerinde olumlu etkilerde bulunmaktadır. (Öztürk, 2012, s. 489) “Kamu yatırımlarının iller arası yakınsamada (bölgesel eşitsizliğin azalmasında) pozitif ve anlamlı etkilere sahip olduğunu bulunmuştur” (Öztürk, 2012, s. 489).

Modern kalkınma politikalarında devletin piyasaya müdahale imkânı daha düşüktür (Deviren ve Duran, 2018, s. 268). Diğer taraftan terör bölgesi olması sebebiyle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu’ya özel sektörün girmesinin zorluğu göz önüne alındığında, kamu yatırımları ile aradaki farkın kapatılabilmesinin önü açılabilir.

Kamu yatırımları, yeni yapı oluşturmak, uzun dönemli getirisi olan yapılar oluşturmak veya okul, hastane, yol, altyapı gibi hizmet harcamalarıdır (“TESEV”, 2018). Her yıl Türkiye’nin bütçesinden kamu yatırımları için il il paylar ayrılır. Bu kamu yatırımlarının sektörleri şunlardır: eğitim, sağlık, konut, turizm, madencilik, ulaştırma-haberleşme, enerji, imalat ve tarım. Eğitim, sağlık ve konut yatırımları sosyal yatırımlardır. Diğerleri ise iktisadi yatırımlardır.

4. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki Kamu Yatırımlarının Dağılımı

Bu çalışmada dokuz sektörde illere yapılan kamu yatırımlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece Doğu-Güneydoğu’da bulunan 23 il ile diğer illere yapılan yatırımların dengeli dağılıp dağılmadığı görülebilecektir. Aşağıda bu dokuz sektöre ait il il karşılaştırmalı tablolar bulunmaktadır.

1999’dan 2017 yılına kadar il il ve sektörler göre bölünmüş kamu yatırımları verilerinden (“Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı”, 2017; “1999 Özet İller”, 2017; “2000 Özet İller”, 2017; “2001 Özet İller”, 2017; “2002 Özet İller”, 2017; “2003 Özet İller”, 2017; “2004 Özet İller”, 2017; “2005 Özet İller”, 2017; “2006 Özet İller”, 2017; “2007 Özet İller”, 2017; “2008 Özet İller”, 2017; “2009 Özet İller”, 2017; “2010 Özet İller”, 2017; “2011 Özet İller”, 2017; “2012 Özet İller”, 2017; “2013 Özet İller”, 2017; “2014 Özet İller”, 2017; “2015 Özet İller”, 2017; “2016 Özet İller”, 2017; “2017 Özet İller”, 2017; “Yıllara göre il nüfusları, 2000-2016”, 2017) üretilen Tablo 1,2 ve 3’teki karşılaştırmalı istatistikler kullanılmıştır. Örneğin; X iline yapılan eğitim yatırımlarının oransal olarak en yakın iki ile yapılan yatırımla karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki kamu yatırımlarının DAB ve GDAB dışındaki benzer illere göre karşılaştırmaları görülebilecektir. Tablolardaki istatistikler sayesinde “Doğu-Güneydoğu devlet tarafından ihmal edildi” iddiasının Tablo 1,2 ve 3’teki sosyal yatırımlar açısından doğru mu yanlış mı olduğu incelenecektir.

Tablo 1. DAB ve GDAB 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) eğitim için yapılan kamu yatırımlarının kişi başına düşen miktarı üzerinden sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL					
	B	İL	KBEY* (YTL)	B	İL	KBEY (YTL)	B	İL	KBEY (YTL)
1	X	Gaziantep	565	X	Adana	545	X	Denizli	565
2	X	Diyarbakır	664	X	Aydın	660	X	Balıkesir	664
3	X	Şanlıurfa	684	X	Balıkesir	664	X	Sakarya	705

$$* KBEY = \frac{(e_{1999}/1000000 + e_{2000}/1000000 + e_{2001}/1000000 + e_{2002}/1000000 + e_{2003}/1000000 + e_{2004}/1000000 + e_{2005} + \dots + e_{2017})/n_{2016}}{1000000}$$

(1)

KBEY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı eğitim yatırımı

e_x : ildeki x yılındaki eğitim sektöründeki yatırım

n_{2016} : ilin 2016 nüfusu

4	X	Mardin	734	X	Muğla	707	X	Ordu	761
5	X	Van	772	X	Ordu	761	X	Kocaeli	774
6		Elazığ	778		Tokat	764		Zonguldak	783
7		Adıyaman	854		Afyonkarahisa	843		Osmaniye	881
8	X	Malatya	872	X	Ankara	850	X	Trabzon	920
9		Şırnak	947		Çorum	906		Aksaray	953
10		Ağrı	1.050		Uşak	1.020		Niğde	1.057
11		Batman	1.088		Giresun	1.083		Kastamonu	1.162
12		Muş	1.129		Giresun	1.083		Kastamonu	1.162
13		Bitlis	1.304		Edirne	1.286		Yalova	1.324
14		Siirt	1.345		Isparta	1.340		Çanakkale	1.415
15		Erzincan	1.548		Sinop	1.540		Rize	1.550
16		Kars	1.666		Gümüşhane	1.651		Kırıkkale	1.727
17		Hakkâri	1.701		Gümüşhane	1.651		Kırıkkale	1.727
18	X	Erzurum	1.723	X	Eskişehir	1.090		BÜYÜKŞEHİR YOK	
19		Iğdır	1.776		Çankırı	1.766		Artvin	1.795
20		Bingöl	1.791		Çankırı	1.766		Artvin	1.795
21		Kilis	2.236		Karabük	2.056		Bayburt	3.187
22		Ardahan	3.487		Bayburt	3.187		ŞEHİR YOK	
23		Tunceli	3.659		Bayburt	3.187		ŞEHİR YOK	

Tablo 1’e göre, DAB-GDAB illerindeki eğitim yatırımlarının dalgalanması, diğer bölgelerdeki illerle benzerlik göstermektedir. Hatta Tunceli, Ardahan ve Erzurum illerinden daha fazla, kişi başı eğitim yatırımı yapılan DAB-GDAB dışı il yoktur.

Tablo 2. DAB ve GDAB’daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) sağlık için yapılan kamu yatırımlarının kişi başına düşen miktarı üzerinden sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ		DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL						
	B	İL	KBSY* (YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN			YUKARIDAN YAKIN		
				B	İL	KBSY (YTL)	B	İL	KBSY (YTL)
1		Iğdır	126		Yalova	72		Niğde	129
2		Bitlis	188		Gümüşhane	178		Çankırı	210
3	X	Mardin	198	X	Kayseri	196	X	Muğla	199
4		Muş	214		Çankırı	210		Karaman	214
5	X	Gaziantep	228	X	Sakarya	218	X	Tekirdağ	246
6		Siirt	247		Kütahya	246		Uşak	266
7		Kilis	260		Kütahya	246		Uşak	266
8	X	Diyarbakır	261	X	İzmir	259	X	Bursa	268
9	X	Şanlıurfa	272	X	Bursa	268	X	Denizli	278
10		Ağrı	290		Uşak	266		Bartın	316

* KBSY=(S₁₉₉₉/1000000+S₂₀₀₀/1000000+S₂₀₀₁/1000000+ S₂₀₀₂/1000000+ S₂₀₀₃/1000000 + S₂₀₀₄/1000000+ S₂₀₀₅+...+S₂₀₁₇)/n₂₀₁₆

(2)

KBSY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı sağlık yatırımı

S_x : ildeki x yılındaki sağlık sektöründeki yatırım

n₂₀₁₆ : ilin 2016 nüfusu

11		Şırnak	309		Uşak	266	Bartın	316
12		Batman	345		Artvin	337	Kırklareli	359
13		Erzincan	368		Kırklareli	359	Isparta	377
14		Adıyaman	411		Zonguldak	391	Sivas	417
15		Elazığ	434		Afyonkarahisar	432	Rize	446
16		Hakkâri	434		Afyonkarahisar	432	Rize	446
17		Bingöl	446		Afyonkarahisar	432	Rize	446
18	X	Malatya	451	X	Konya	367	X Kahramanmaraş	453
19	X	Van	464	X	Kahramanmaraş	453	BÜYÜKŞEHİR YOK	
20		Tunceli	522		Çorum	501	Giresun	541
21		Ardahan	554		Giresun	541	Çanakkale	573
22		Kars	692		Kırıkkale	651	Edirne	775
23	X	Erzurum	1.017	X	Kahramanmaraş	453	BÜYÜKŞEHİR YOK	

Tablo 2'ye göre yapılan kişi başı sağlık kamu yatırımı DAB-GDAB illeri ve diğer iller ile benzerlik arz etmektedir. Hatta Erzurum ve Van'a yapılan kişi başı yatırımdan daha fazla yatırım yapılan il yoktur.

Tablo 3. DAB ve GDAB'daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) konut için yapılan kamu yatırımlarının kişi başına düşen miktarı üzerinden sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL					
	B	İL	KBKY* (YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN			
				B	İL	KBKY (YTL)	B	İL	KBKY (YTL)
1	X	Gaziantep	5	X	Balıkesir	5	X	Sakarya	6
2	X	Şanlıurfa	19	X	Hatay	15	X	Samsun	20
3		Ardahan	33		Sivas	32		Zonguldak	39
4	X	Malatya	34	X	Ordu	29	X	Trabzon	68
5	X	Mardin	35	X	Ordu	29	X	Trabzon	68
6		Batman	41		Zonguldak	39		Bayburt	52
7		Siirt	44		Zonguldak	39		Bayburt	52
8	X	Diyarbakır	51	X	Ordu	29	X	Trabzon	68
9	X	Erzurum	68	X	Ordu	29	X	Trabzon	68
10		Kilis	75		Kastamonu	70		Amasya	77
11		Şırnak	81		Amasya	77		Giresun	91
12	X	Van	89	X	Trabzon	68		BÜYÜKŞEHİR YOK	
13		Adıyaman	102		Giresun	91		Çorum	108
14		Kars	110		Çorum	108		Nevşehir	113
15		Hakkâri	119		Nevşehir	113		Kütahya	120
16		Muş	155		Kütahya	120		Rize	200
17		Bitlis	159		Kütahya	120		Rize	200
18		Iğdır	190		Kütahya	120		Rize	200

* KBKY=(k₁₉₉₉/1000000+k₂₀₀₀/1000000+k₂₀₀₁/1000000+ k₂₀₀₂/1000000+ k₂₀₀₃/1000000
 + k₂₀₀₄/1000000+ k₂₀₀₅+...+k₂₀₁₇)/n₂₀₁₆

KBKY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldıki kişi başı konut yatırımı

k_x : ildeki x yılındaki konut sektöründeki yatırım

n₂₀₁₆ : ilin 2016 nüfusu

19	Erzincan	278	Rize	200	Artvin	368
20	Elazığ	365	Rize	200	Artvin	368
21	Bingöl	374	Artvin	368	ŞEHİR YOK	
22	Tunceli	572	Artvin	368	ŞEHİR YOK	
23	Ağrı	727	Artvin	368	ŞEHİR YOK	

Tablo 3’e göre kişi başı konut yatırımı oranlarında DAB-GDAB illeri ile diğer bölgelerdeki iller arasında dengeli bir dağılım söz konusudur. Hatta Van, Bingöl, Tunceli ve Ağrı’da yapılan kişi başı konut yatırımından daha fazla yatırım yapılan DAB-GDAB dışı il yoktur.

Yukarıdaki istatistiklerden görüleceği üzere son 19 yıldaki eğitim, sağlık ve konut sektörlerindeki kamu yatırımlarının karşılaştırılması sonucu, sosyal sektörlerde hükümetlerin yaptığı yatırımlarda Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu’nun ihmal edildiği tezinin yanlış olduğu ortaya çıkmıştır. Tablolarda görüleceği üzere bölgedeki 23 ildeki dağılımın benzeri diğer bölgelerdeki illerde de vardır.

1999’dan 2017 yılına kadar il il ve sektörler göre bölünmüş kamu yatırımları verilerinden (“Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı”, 2017; “1999 Özet İller”, 2017; “2000 Özet İller”, 2017; “2001 Özet İller”, 2017; “2002 Özet İller”, 2017; “2003 Özet İller”, 2017; “2004 Özet İller”, 2017; “2005 Özet İller”, 2017; “2006 Özet İller”, 2017; “2007 Özet İller”, 2017; “2008 Özet İller”, 2017; “2009 Özet İller”, 2017; “2010 Özet İller”, 2017; “2011 Özet İller”, 2017; “2012 Özet İller”, 2017; “2013 Özet İller”, 2017; “2014 Özet İller”, 2017; “2015 Özet İller”, 2017; “2016 Özet İller”, 2017; “2017 Özet İller”, 2017; “Yıllara göre il nüfusları, 2000-2016”, 2017) üretilen Tablo 4, 5, 6, 7, 8 ve 9’daki karşılaştırmalı istatistikler kullanılmıştır. Böylece DAB ve GDAB’daki kamu yatırımlarının DAB ve GDAB dışındaki benzer illere göre oranları görülebilecektir. Tablolardaki istatistikler sayesinde “Doğu-Güneydoğu devlet tarafından ihmal edildi” propaganda amaçlı PKK ve onunla ilintili olduğu düşünülen partilerin iddiasının kamu iktisadi yatırımları açısından doğru mu yanlış mı olduğu incelenecektir.

Tablo 4. DAB ve GDAB’daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) turizm için yapılan kamu yatırımlarının sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL				
	B	İL	TY* (BİN YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN		TY (BİN YTL)
				B	İL	TY (BİN YTL)	B	
1		Bingöl	0	ŞEHİR YOK			Uşak	0
2		Hakkâri	0	ŞEHİR YOK			Uşak	0
3		Ardahan	0	Kırıkkale	0		Zonguldak	60
4		Iğdır	0	Kırıkkale	0		Zonguldak	60
5		Tunceli	300	Zonguldak	60		Amasya	308
6		Siirt	333	Amasya	308		Bilecik	540
7	X	Diyarbakır	334	BÜYÜK ŞEHİR YOK		X	Kahramanmaraş	2.500
8		Batman	334	Amasya	308		Bilecik	540

* TY= $t_{1999}/1000000+t_{2000}/1000000+t_{2001}/1000000+t_{2002}/1000000+t_{2003}/1000000+t_{2004}/1000000+t_{2005}+\dots+t_{2017}$

TY : ildeki son 19 yıldaki turizm yatırımı

t_x : ildeki x yılındaki turizm sektöründeki yatırım

9		Şırnak	859		Çorum	650		Kütahya	1.045
10		Ağrı	1.133		Kütahya	1.045		Karabük	1.470
11		Kilis	1.608		Karabük	1.470		Kırşehir	1.900
12		Adıyaman	2.584		Burdur	2.501		Yozgat	2.950
13		Muş	3.000		Yozgat	2.950		Bayburt	5.000
14	X	Mardin	3.951	X	Eskişehir	2.858	X	Hatay	5.095
15	X	Gaziantep	4.321	X	Eskişehir	2.858	X	Hatay	5.095
16		Elazığ	5.871		Niğde	5.400		Düzce	6.450
17	X	Van	13.704	X	Tekirdağ	7.500	X	Balıkesir	15.769
18	X	Şanlıurfa	15.932	X	Balıkesir	15.769	X	Ordu	17.850
19		Erzincan	23.630		Bartın	22.379		Nevşehir	25.329
20	X	Malatya	24.400	X	Denizli	19.327	X	Konya	29.594
21		Bitlis	31.361		Çankırı	28.956		Afyonkarahisar	40.754
22	X	Erzurum	36.982	X	İstanbul	34.135	X	Kocaeli	39.921
23		Kars	118.974		Sivas	66.576		Çanakkale	251.489

Tablo 4'te görüldüğü üzere turizme yapılan kamu yatırımları DAB-GDAB ve diğer illerde dengeli bir dağılım göstermektedir. Bazı illere hiç yatırım yapılmamıştır. Bazı illere ise çok az yatırım yapılmıştır.

Tablo 5. DAB ve GDAB'daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) madencilik için yapılan kamu yatırımlarının sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL					
	B	İL	MY* (BİN YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN			
				B	İL	MY (BİN YTL)	B	İL	MY (BİN YTL)
1		Iğdır	451		Karabük	184		Bilecik	705
2		Bingöl	712		Bilecik	705		Amasya	746
3		Tunceli	1.214		Tokat	946		Bayburt	1.283
4		Kars	2.636		Uşak	2.564		Bolu	3.362
5		Bitlis	2.919		Uşak	2.564		Bolu	3.362
6		Erzincan	3.158		Uşak	2.564		Bolu	3.362
7	X	Van	4.040	X	Kocaeli	3.118	X	Aydın	13.371
8		Ardahan	4.280		Kırıkkale	3.363		Çorum	5.902
9		Elazığ	8.167		Karaman	7.481		Osmaniye	9.713
10	X	Malatya	8.283	X	Kocaeli	3.118	X	Aydın	13.371
11		Kilis	9.418		Karaman	7.481		Osmaniye	9.713
12		Hakkâri	20.253		Edirne	18.413		Aksaray	22.164
13	X	Erzurum	20.830	X	Denizli	15.750	X	İzmir	27.806
14		Ağrı	27.424		Bartın	25.514		Rize	29.064
15	X	Gaziantep	49.864	X	Sakarya	41.549	X	Konya	54.294
16		Muş	50.271		Nevşehir	48.870		Sivas	53.609
17	X	Şanlıurfa	61.318	X	Konya	54.294	X	Muğla	73.151
18	X	Mardin	73.162	X	Muğla	73.151	X	Mersin	86.349

* MY= $m_{1999}/1000000+m_{2000}/1000000+m_{2001}/1000000+m_{2002}/1000000+m_{2003}/1000000+m_{2004}/1000000+m_{2005}+...+m_{2017}$

MY : ildeki son 19 yıldaki madencilik yatırımı

m_x : ildeki x yılındaki madencilik sektöründeki yatırım

19		Şırnak	105.172		Sinop	101.266		Çanakkale	132.437
20		Siirt	153.753		Kastamonu	140.991		Kütahya	496.767
21	X	Diyarbakır	778.573	X	Hatay	513.236	X	İstanbul	1.558.902
22		Adıyaman	1.051.561		Zonguldak	993.144		ŞEHİR YOK	
23		Batman	1.523.623		Zonguldak	993.144		ŞEHİR YOK	

Tablo 5’te görüldüğü üzere madencilik sektöründeki kamu yatırımları Doğu ve Güneydoğu ile diğer bölgelerdeki iller arasında benzerlik göstermektedir.

Tablo 6. DAB ve GDAB’daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) ulaştırma-haberleşme için yapılan kamu yatırımlarının kişi başına düşen miktarı üzerinden sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL				
SIRA	B	İL	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN		
			KBUY* (YTL)	B İL	KBUY (YTL)	B İL	KBUY (YTL)
1		Adıyaman	236	Tokat	230	Amasya	256
2	X	Şanlıurfa	238	X Muğla	213	X Hatay	256
3	X	Diyarbakır	279	X Hatay	256	X Kahramanmaraş	351
4	X	Mardin	302	X Hatay	256	X Kahramanmaraş	351
5		Siirt	328	Kırşehir	313	Karaman	371
6		Muş	369	Kırşehir	313	Karaman	371
7	X	Van	369	X Kahramanmaraş	351	X Mersin	387
8		Batman	422	Kırıkkale	420	Çorum	448
9		Elazığ	450	Çorum	448	Gümüşhane	497
10		Iğdır	459	Çorum	448	Gümüşhane	497
11		Bitlis	474	Çorum	448	Gümüşhane	497
12	X	Gaziantep	503	X Balıkesir	477	X Antalya	627
13		Bingöl	509	Bilecik	506	Çankırı	546
14	X	Malatya	600	X Balıkesir	477	X Antalya	627
15	X	Erzurum	608	X Balıkesir	477	X Antalya	627
16		Ağrı	630	Bolu	608	Edirne	662
17		Kars	791	Edirne	662	Afyonkarahisar	1.027
18		Kilis	899	Edirne	662	Afyonkarahisar	1.027
19		Ardahan	990	Edirne	662	Afyonkarahisar	1.027
20		Hakkâri	1.493	Afyonkarahisar	1.027	Sivas	1.584
21		Şırnak	1.616	Sivas	1.584	Rize	1.675
22		Tunceli	1.713	Zonguldak	1.697	Artvin	1.716
23		Erzincan	1.898	Artvin	1.716	Sinop	3.899

Tablo 6’ya göre kişi başı ulaşım-haberleşme yatırımları Türkiye’deki illerde benzer dağılım göstermektedir.

* $KBUY = (u_{1999}/1000000 + u_{2000}/1000000 + u_{2001}/1000000 + u_{2002}/1000000 + u_{2003}/1000000 + u_{2004}/1000000 + u_{2005} + \dots + u_{2017})/n_{2016}$ (6)
 KBUY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı ulaştırma-haberleşme yatırımı
 u_x : ildeki x yılındaki ulaştırma-haberleşme sektöründeki yatırım
 n_{2016} : ilin 2016 nüfusu

Tablo 7. DAB ve GDAB'daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) enerji için yapılan kamu yatırımlarının kişi başına düşen miktarı üzerinden sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL			
	B	İL	KBEnY * (YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN	
				B	İL	KBEnY (YTL)	B
1		Iğdır	6	ŞEHİR YOK		Osmaniye	13
2		Ağrı	9	ŞEHİR YOK		Osmaniye	13
3		Kars	14	Osmaniye	13	Bayburt	15
4		Adıyaman	29	Kırşehir	22	Afyonkarahisar	32
5	X	Gaziantep	33	BÜYÜKŞEHİR YOK		X Sakarya	45
6	X	Malatya	50	X Eskişehir	47	X Adana	61
7		Kilis	57	Isparta	56	Niğde	59
8		Şırnak	67	Bolu	61	Kastamonu	71
9		Siirt	93	Aksaray	84	Çankırı	120
10		Bitlis	95	Aksaray	84	Çankırı	120
11		Batman	106	Aksaray	84	Çankırı	120
12	X	Erzurum	197	X Denizli	194	X Manisa	379
13		Diyarbakır	200	X Denizli	194	X Manisa	379
14	X	Şanlıurfa	236	X Denizli	194	X Manisa	379
15		Hakkâri	259	Kütahya	235	Nevşehir	274
16		Ardahan	271	Kütahya	235	Nevşehir	274
17		Erzincan	283	Nevşehir	274	Kırklareli	296
18	X	Van	352	X Denizli	194	X Manisa	379
19		Elazığ	769	Sivas	599	Bartın	936
20		Muş	953	Bartın	936	Gümüşhane	1.619
21		Tunceli	2.820	Çanakkale	2.125	Karaman	7.592
22		Bingöl	5.913	Çanakkale	2.125	Karaman	7.592
23	X	Mardin	8.790	X Kahramanmaraş	2.585	BÜYÜKŞEHİR YOK	

Tablo 7'ye göre kişi başı enerji yatırımları Türkiye'nin doğusu ve batısında benzer bir dağılım arz etmektedir. Sadece Iğdır ve Ağrı'daki yatırım belirgin olarak geri kalmıştır. Diğer taraftan Mardin'e yapılan yatırım belirgin olarak fazladır. Hatta Mardin'den daha yüksek yatırım yapılan DAB-GDAB dışı il bulunmamaktadır.

* KBEnY=(en₁₉₉₉/1000000+en₂₀₀₀/1000000+en₂₀₀₁/1000000+ en₂₀₀₂/1000000+ en₂₀₀₃/1000000 + en₂₀₀₄/1000000+ en₂₀₀₅+...+en₂₀₁₇)/N₂₀₁₆ (7)

KBEnY: ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı enerji yatırımı

en_x : ildeki x yılındaki enerji sektöründeki yatırım

n₂₀₁₆ : ilin 2016 nüfusu

Tablo 8. DAB ve GDAB’daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) imalat için yapılan kamu yatırımlarının sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL					
	B	İL	İY* (BİN YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN		İY (BİN YTL)	
				B	İL	B	İL		
1		Hakkâri	0	Amasya	0	Nevşehir	0		
2		Siirt	0	Nevşehir	0	Sinop	0		
3		Tunceli	0	Sinop	0	Aksaray	0		
4	X	Mardin	1	BÜYÜKŞEHİR YOK		X	Ordu	356	
5		Şırnak	60	Giresun	15	Gümüşhane	388		
6		Iğdır	227	Giresun	15	Gümüşhane	388		
7		Ardahan	471	Yalova	391	Osmaniye	500		
8		Batman	1.050	Kırklareli	788	Karabük	1.390		
9	X	Şanlıurfa	1.051	X	Trabzon	525	X	Kahramanmaraş	2.278
10	X	Gaziantep	1.154	X	Trabzon	525	X	Kahramanmaraş	2.278
11		Kars	1.665	Bolu	1.460	Edirne	1.952		
12		Bitlis	2.250	Edirne	1.952	Uşak	4.782		
13		Adıyaman	4.107	Edirne	1.952	Uşak	4.782		
14		Muş	6.905	Niğde	6.712	Çorum	9.076		
15		Ağrı	7.002	Niğde	6.712	Çorum	9.076		
16		Elazığ	11.558	Artvin	10.085	Burdur	14.963		
17	X	Diyarbakır	12.112	X	Tekirdağ	10.716	X	Manisa	12.793
18		Bingöl	12.211	Artvin	10.085	Burdur	14.963		
19	X	Malatya	13.152	X	Manisa	12.793	X	Adana	27.914
20		Kilis	14.300	Artvin	10.085	Burdur	14.963		
21	X	Erzurum	19.638	X	Manisa	12.793	X	Adana	27.914
22	X	Van	38.752	X	Mersin	35.297	X	Bursa	39.084
23		Erzincan	113.192	Sivas	105.112	Afyonkarahisar	205.052		

Tablo 8’e göre imalat sektöründeki yatırım Türkiye genelinde benzer dağılıma sahiptir. 1-4 sırasındaki iller çok fazla ihmal edilmiştir.

* İY= $i_{1999}/1000000+i_{2000}/1000000+i_{2001}/1000000+i_{2002}/1000000+i_{2003}/1000000+i_{2004}/1000000+i_{2005}+...+i_{2017}$

İY : ildeki son 19 yıldaki imalat yatırımı

i_x : ildeki x yılındaki imalat sektöründeki yatırım

Tablo 9. DAB ve GDAB'daki 23 ilde son 19 yılda (1999-2017) tarım için yapılan kamu yatırımlarının sıralanması ve diğer bölgelerdeki illerle karşılaştırılması

SIRA	DAB VE GDAB İLLERİ			DAB VE GDAB HARİCİ EN YAKIN İKİ İL					
	B	İL	TaY* (BİN YTL)	AŞAĞIDAN YAKIN		YUKARIDAN YAKIN			
				B	İL	TaY (BİN YTL)	B	İL	TaY (BİN YTL)
1		Siirt	28.930	ŞEHİR YOK			Yalova	55.116	
2		Şırnak	32.257	ŞEHİR YOK			Yalova	55.116	
3		Ardahan	48.717	ŞEHİR YOK			Yalova	55.116	
4		Tunceli	52.111	ŞEHİR YOK			Yalova	55.116	
5		Bitlis	91.948		Kırkkale	89.808	Bilecik	104.857	
6		Batman	92.656		Kırkkale	89.808	Bilecik	104.857	
7		Kilis	140.883		Osmaniye	140.583	Zonguldak	156.394	
8		Hakkâri	160.686		Zonguldak	156.394	Rize	162.815	
9		Muş	176.243		Rize	162.815	Giresun	185.808	
10	X	Mardin	179.182	X	İstanbul	81.773	X	Trabzon	219.514
11		Iğdır	184.673		Rize	162.815	Giresun	185.808	
12		Erzincan	184.707		Rize	162.815	Giresun	185.808	
13		Elazığ	226.002		Kırklareli	224.007	Sinop	228.431	
14		Bingöl	229.691		Sinop	228.431	Yozgat	258.165	
15	X	Van	251.909	X	Trabzon	219.514	X	Eskişehir	264.580
16		Ağrı	342.241		Burdur	339.177	Karaman	382.902	
17		Kars	343.195		Burdur	339.177	Karaman	382.902	
18		Adıyaman	424.170		Kastamonu	414.286	Çanakkale	528.428	
19	X	Erzurum	740.113	X	Adana	728.639	X	Samsun	747.724
20	X	Malatya	742.618	X	Adana	728.639	X	Samsun	747.724
21	X	Gaziantep	772.370	X	Ankara	750.027	X	Kayseri	814.225
22	X	Şanlıurfa	4.003.325	X	Konya	2.843.811	BÜYÜKŞEHİR YOK		
23	X	Diyarbakır	4.248.094	X	Konya	2.843.811	BÜYÜKŞEHİR YOK		

Tablo 9'a göre yapılan tarım yatırımları ülke genelinde benzerlik göstermektedir. 1-2 sırasındaki iller çok ihmal edilmiştir.

Yukarıdaki tablolardaki istatistiklerden görüleceği üzere son 19 yıldaki tarım, imalat, enerji, ulaştırma-haberleşme, madencilik ve turizm sektörlerindeki kamu yatırımlarının karşılaştırılması sonucu, iktisadi sektörlerde hükümetlerin yaptığı yatırımlarda Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'nun ihmal edildiği iddiası önemli oranda geçerliliğini yitirmiştir. Tablolarda görüleceği üzere bölgedeki 23 ildeki dağılımın benzeri diğer bölge illerinde de mevcuttur.

Sonuç

Çıkan sonuçta görülmüştür ki Doğu ve Güneydoğu'daki 23 ile yapılan kamu yatırımları diğer illere yapılanlarla oransal dağılım olarak benzerlik gösterdiği görülmektedir. Çatışmaların olduğu bölgelerde ekonomik durum, çatışmayı etkileyecek bir değişkendir. Türkiye'de de PKK terör örgütü ile olan silahlı mücadelede, PKK'nın beslendiği Doğu-Güneydoğu bölgelerindeki

* TaY= $r_{1999}/1000000+r_{2000}/1000000+r_{2001}/1000000+r_{2002}/1000000+r_{2003}/1000000+r_{2004}/1000000+r_{2005}+\dots+r_{2017}$

TaY : ildeki son 19 yıldaki tarım yatırımı

r_x : ildeki x yılındaki tarım sektöründeki yatırım

ekonomik durum önem arz etmektedir. Serbest piyasanın hâkim olduğu liberal ekonominin bulunduğu ülkelerde –ki Türkiye de böyledir- özel sektörün yatırımları –birtakım teşvikler hariç- zorla yönlendirilemez. Devleti sorumlu tutacağınız yatırımlar kamu yatırımlarıdır. Yukarıdaki tablolardan görüleceği üzere hükümetlerin yaptığı kamu yatırımları 81 ilde dengeli bir dağılım göstermektedir. Eğitim, sağlık, konut, turizm, madencilik, ulaştırma-haberleşme, enerji, imalat ve tarım sektörlerindeki kamu yatırımlarının Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki 23 il ile diğer iller bağlamında dengeli bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Böylece hükümetlerin yatırımları yönlendirirken bu 23 il ile diğer iller arasında ayırım gözetmediği açıkça görülmektedir.

Bir diğer husus da bölgedeki terör olaylarının varlığıdır. Çünkü terör olayları sebebiyle yapılan yatırımlar engellenmektedir. Terör örgütü PKK ve uzantıları yatırım araçlarını yakmak, işçi-mühendis öldürmek ve kaçırmak gibi yollarla bölgeye özel ve kamu yatırımının gitmesini engellemektedir. Bu engellemelere ve terör olaylarına rağmen yapılan iktisadi ve sosyal kamu yatırımlarının dağılımı dengelidir.

Kaynakça

- Kamu yatırımlarının illere göre sektörel dağılımı. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/ilozet.html> (Erişim tarihi: (8. 10. 2017).
- Yıllara göre il nüfusları, 2000-2016. http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1590 (Erişim tarihi: 28. 09. 2017).
- Ataç, B., Önder, İ. ve Turhan, S. (2004). *Maliye politikası*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Deviren, N. V. ve Duran, T. (2018). Türkiye’de düzey 3 bölgesi kamu yatırımları etkinliğinin veri zarflama analizi (vza) yöntemiyle ölçülmesi: Aydın, Denizli ve Muğla illeri örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 262-277.
- Erdem, N. (2016). Büyük ölçekli kamu yatırımlarının uygulandığı bölgelerdeki taşınmaz değer artışı ve kentleşme üzerinde etkisi: Osmaniye ili örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 816-828.
- Öztürk L. (2012). Kamu yatırımları ve bölgesel eşitsizlik: Bir nedensellik analizi, 1975-2001. *Ege Akademik Bakış*, 12(4), 487-495.
- 1999 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/1999-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2000 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2000-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2001 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2001-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2002 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2002-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2003 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2003-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2004 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2004-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2005 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2005-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).

- 2006 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2006-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2007 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2007-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2008 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2008-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2009 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2009-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2010 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2010-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2011 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2011-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2012 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2012-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2013 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2013-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2014 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2014-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2015 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2015-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2016 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2016-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- 2017 Özet iller. <http://www2.kalkinma.gov.tr/kamuyat/il/2017-ozet-iller.xls> (Erişim tarihi: 8. 09 2017).
- TESEV. (2018). Kamu harcama analizi el kitabı. http://tese.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Kamu_Harcamaları_Analizi_El_Kitabı.pdf

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.

Ek: Tablolar oluşturulurken dikkat edilen hususlar:

- Muhtelif illere yapılan yatırımlar dâhil edilmemiştir.
- Büyükşehir hanesinde (B) çarpı olanlar büyükşehirdir. Büyükşehirler kendi içinde gruplanmıştır.
- 2016 nüfusu baz alınmıştır.
- 1999-2017 yılları kamu yatırımları verileri kullanılmıştır.
- Şehir Yok ifadesinin olduğu yerlerde yukarıdan veya aşağıdan yakın bir il bulunamadığını gösterir.
- Yukarıdan yakın denilen sütun, ilgili kamu yatırımının oransal olarak ilgili ilden daha yüksek bir ili gösterir.
- Aşağıdan yakın ifadesi ise, ilgili kamu yatırımının oransal olarak ilgili ilden daha düşük bir ili gösterir.

Kişi başı eğitim yatırımlarının bulunduğu Tablo 1’deki hesaplama şu şekildedir:

$$KBEY=(e1999/1000000+e2000/1000000+e2001/1000000+e2002/1000000+e2003/1000000+e2004/1000000+ e2005+...+e2017)/n2016 \quad (1)$$

KBEY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı eğitim yatırımı

ex : ildeki x yılındaki eğitim sektöründeki yatırım

n2016 : ilin 2016 nüfusu

Kişi başı sağlık yatırımlarının bulunduğu Tablo 2’deki hesaplama şu şekildedir:

$$KBSY=(s1999/1000000+s2000/1000000+s2001/1000000+s2002/1000000+s2003/1000000+s2004/1000000+ s2005+...+s2017)/n2016 \quad (2)$$

KBSY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı sağlık yatırımı

sx : ildeki x yılındaki sağlık sektöründeki yatırım

n2016 : ilin 2016 nüfusu

Kişi başı konut yatırımlarının bulunduğu Tablo 3’teki hesaplama şu şekildedir:

$$KBKY=(k1999/1000000+k2000/1000000+k2001/1000000+k2002/1000000+k2003/1000000+ k2004/1000000+ k2005+...+k2017)/n2016 \quad (3)$$

KBKY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı konut yatırımı

kx : ildeki x yılındaki konut sektöründeki yatırım

n2016 : ilin 2016 nüfusu

Toplam turizm yatırımlarının bulunduğu Tablo 4’teki hesaplama şu şekildedir:

$$TY=t1999/1000000+t2000/1000000+t2001/1000000+ t2002/1000000+ t2003/1000000 +t2004/1000000+ t2005+...+t2017 \quad (4)$$

TY : ildeki son 19 yıldaki turizm yatırımı

tx : ildeki x yılındaki turizm sektöründeki yatırım

Toplam madencilik yatırımlarının bulunduğu Tablo 5’teki hesaplama şu şekildedir:

$$MY=m1999/1000000+m2000/1000000+m2001/1000000+m2002/1000000+m2003/1000000+m2004/1000000+ m2005+...+m2017 \quad (5)$$

MY : ildeki son 19 yıldaki madencilik yatırımı

mx : ildeki x yılındaki madencilik sektöründeki yatırım

Kişi başı ulaştırma-haberleşme yatırımlarının bulunduğu Tablo 6'daki hesaplama şu şekildedir:

$$KBUY=(u1999/1000000+u2000/1000000+u2001/1000000+u2002/1000000+u2003/1000000+u2004/1000000+u2005+...+u2017)/n2016 \quad (6)$$

KBUY : ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı ulaştırma-haberleşme yatırımı

ux : ildeki x yılındaki ulaştırma-haberleşme sektöründeki yatırım

n2016 : ilin 2016 nüfusu

Kişi başı enerji yatırımlarının bulunduğu Tablo 7'deki hesaplama şu şekildedir:

$$KBenY=(en1999/1000000+en2000/1000000+en2001/1000000+en2002/1000000+en2003/1000000+en2004/1000000+en2005+...+en2017)/n2016 \quad (7)$$

KBenY: ildeki 2016 nüfusuna göre son 19 yıldaki kişi başı enerji yatırımı

enx : ildeki x yılındaki enerji sektöründeki yatırım

n2016 : ilin 2016 nüfusu

Toplam imalat yatırımlarının bulunduğu Tablo 8'deki hesaplama şu şekildedir:

$$\dot{I}Y=i1999/1000000+i2000/1000000+i2001/1000000+i2002/1000000+i2003/1000000+i2004/1000000+i2005+...+i2017 \quad (8)$$

$\dot{I}Y$: ildeki son 19 yıldaki imalat yatırımı

ix : ildeki x yılındaki imalat sektöründeki yatırım

Toplam tarım yatırımlarının bulunduğu Tablo 9'daki hesaplama şu şekildedir:

$$TaY=r1999/1000000+r2000/1000000+r2001/1000000+r2002/1000000+r2003/1000000+r2004/1000000+r2005+...+r2017 \quad (9)$$

TaY : ildeki son 19 yıldaki tarım yatırımı

rx : ildeki x yılındaki tarım sektöründeki yatırım